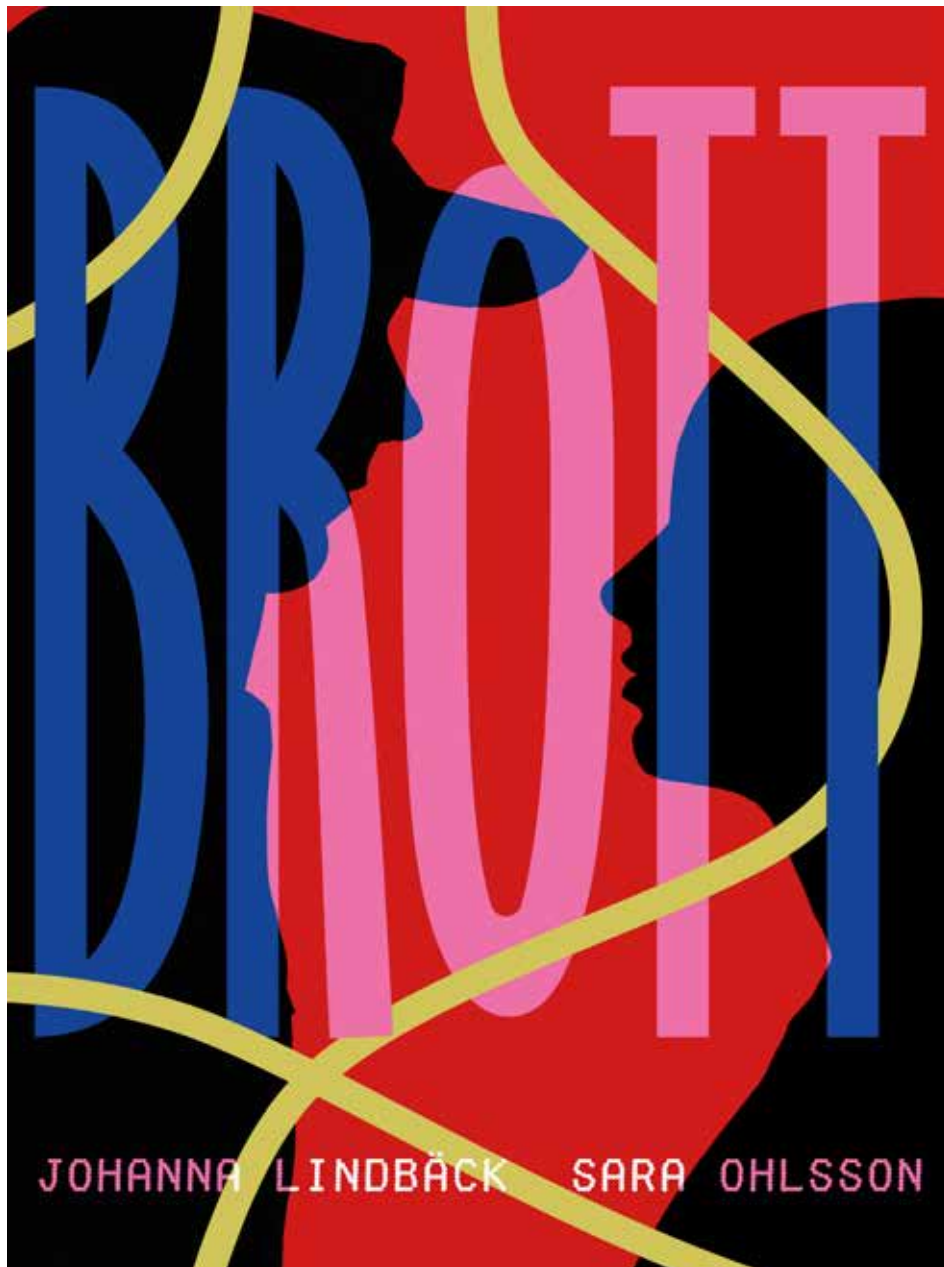


LÄRARHANDLEDNING



OMSLAG & ILLUSTRATIONER: ANNIKA BÄCKSTRÖM

gilla
BÖCKER

Brott

av Johanna Lindbäck och Sara Ohlsson

Jack är död, och hans bästa vän Fadi är försvunnen. Inse bor granne med Fadi, och oroar sig för honom. Det gör inte Meyra, som åker tunnelbana över hela stan varje morgon eftersom hennes mamma vill att hon ska ha en framtid – som om den framtiden fanns i Duvängen. Aleks är glad att han aldrig började hänga med Jack, Elmer tänker mest på Parham, och Dante har just kommit tillbaka från en familjehemsplacering. Stella har inte berättat för någon att hon är förälskad i Fadi, men det är Hania som bär på den största hemligheten.

När en ung människa dödas påverkas alla. I *Brott* skildras några av dem som står vid sidan av, men vars liv ändå vänds upp och ner. Nio ungdomar, med olika berättelser.

Den här lärarhandledningen är anpassad för högstadiet. I första delen finns uppgifter kopplade till de olika kapitel som passar att arbeta med parallellt med läsningen. Därefter följer förslag på övningar för fortsatt arbete efter att ni läst hela boken.

Lycka till!

/Johanna Lindbäck & Sara Ohlsson



Inse

Ord och begrepp att diskutera

Monument, gavel, gravljus, skevt, trygghetsskapande, områdesvärddar, flashar (nyhetsflash), anhöriga är underrättade, hub-hem, engångs-munskydd, skyddsväst, patetisk monolog, signera en teckning, loftgång.

Läsförståelse

- Vem är Inse? Vad är viktigt för henne?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Inses person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Inse påverkats av det som hänt? Vad hade hon för relation till Jack?
- Vilket är Inses största problem i det här kapitlet?
- Vem är Nabila?
- Vem är Fadi?

Fördjupning

Inse och Nabila passerar och stannar till vid minnesväggen i centrum där folk lämnar blommor och saker till Jack. Har du sett en sån vägg någon gång?

- Inse tänker att hon inte kan närma sig väggen normalt längre. Hon vill helst smyga fram. Vad är svårt?
- Varför tror du att minnesväggar uppstår? Vilken funktion fyller de?

- Titta på bilden av minnesväggen på insidan av omslaget av boken. Vilket budskap tycker du att bilden har?
- Vilken stämning förmedlar bilden? Konstnären bakom bilden heter Annika Bäckström. Vilka val har hon gjort för att skapa just den här stämningen?
- Jämför bilden med nyhetsbilder som har liknande motiv. (Se till exempel terrordådet på Drottninggatan 2017, Einárs dödsskjutning 2022.) Vad för likheter finns? Vilka skillnader?
- Varför är det vanligt att använda bilder av minnesplatser vid den här typen av nyhetshändelser?
- Religiösa samfund (kyrkor, moskéer, synagogor) brukar ha extra öppet när det händer svåra saker i samhället. Vad är skillnaden mellan att gå till en sån lokal eller att stanna till vid en vägg (eller liknande)?

Berätta om de påhittade figurerna Didde och Jabbi. Hur speglar de Inse och Fadi i verkligheten?

- Vad oroar sig Inse för angående Fadi?
- Hur befogad är den oron?
- Inse säger att hon saknar den gamla Fadi. Hur var han jämfört med den nya Fadi?

Vad är Duvängen för plats? Skriv en text där du beskriver platsen och listar den fakta du hittar.

- Vilka ledtrådar får du i Inses kapitel till hur det ser ut där?
- Vilka människor bor där?
- Duvängen är påhittad förort i södra Stockholm så den finns ju inte i verkligheten, men känner du igen något i den?
- Hur har stämningen förändrats i Duvängen efter skjutningen? Hur märks det?



Aleks

Ord och begrepp att diskutera

Kvav, offentligt, skogsglänta, kurator, härlig spotlight, åtgärdsprogram, förmaning, sorgeprocess, rush.

Läsförståelse

- Vem är Aleks? Vad är viktigt för honom?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Aleks person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Aleks påverkats av det som hänt? Vad hade han för relation till Jack?
- Vilket är Aleks största problem i det här kapitlet?
- Vem är Valter?

Fördjupning

Kuratoren säger så här: ”Alla kan reagera på olika sätt. Och man kan reagera vid helt oväntade tillfällen. Det finns inga rätt eller fel i såna här situationer.” Aleks känner sig lättad angående Jack, och funderar på om det är empatiskt och fel. Är det, det? Varför är han lättad?

- Beskriv Aleks reaktioner under dagen. Vad känner han? Hur märks det att något svårt har hänt?
- Det märks att Aleks föräldrar är oroade och tagna av det som har hänt. Är

det befogat eller är de överdrivna?

Pengar upptar väldigt mycket av Aleks tankar. Hur präglar de hans liv? Hur tänker han kring pengar, hur och när påverkas hans tillvaro?

– Hans mamma tycker det är galet att köpa en dyr märkesväska. Aleks tycker det är värt det. Vad gör det värt, för honom? Varför har de så olika åsikter här, tror du?

– Aleks vet att Valter redan har fattat att hans familj inte är rik. Hur fattar man sånt? Vilka ledtrådar finns det om Aleks i det här kapitlet som en utomstående skulle kunna snappa upp?

– Vad är skillnaderna mellan det Duvängen där Aleks bor och det där Valter bor uppe på Kvarnhöjden? Beskriv de två olika platserna.

– Hur tror du Valter skulle beskriva Aleks område?

Använd citat ur texten för att diskutera följande:

– Hur är Valter annorlunda än Edvin och Aleks andra kompisar?

– Varför är Valter så viktig för Aleks?

– Är Aleks viktig för Valter? På vilka sätt?



Meyra

Ord och begrepp att diskutera

Särskilt utsatt område, stöldräder, propert, självförtroendemusik, pianodrillar, visitationszon, Wolfgang Amadeus Mozart, underbarn, gatukrig, extravagant, livsnöd-vändigheter, vendetta.

Läsförståelse

- Vem är Meyra? Vad är viktigt för henne?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Meyras person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Meyra påverkats av det som hänt? Vad hade hon för relation till Jack?
- Vilket är Meyras största problem i det här kapitlet?
- Vem är Safia?

Fördjupning

Utforska kapitlet utifrån begreppen orättvisa och rättvisa.

- Vilka orättvisor upplever Meyra? Hur påverkar de henne?
- Vad skulle Meyra kunna göra för att utjämna orättvisorna? Vad hindrar henne?
- På vilka sätt har Meyra en rättvis syn på sin omgivning? På vilka sätt har hon en orättvis syn på sin omgivning?

I det här kapitlet tar ljuden stor plats. Vilka ljud kommer du ihåg?

- Hur påverkas texten av de olika ljuden? Vilka känslor får du av att läsa om dem? Vilka stämningar hänger ihop med vilka ljud?
- På vilka sätt påverkas Meyra av ljuden? Nämn två olika exempel.

Meyra befinner sig på flera olika platser, både i minnet och realtid. Vilka platser kommer du ihåg?

- Välj en av platserna och anteckna allt du fått veta och tror om den. Hur ser det ut där? Hur luktar det? Vilka ljud hörs?
- Hur påverkas Meyra av den här platsen? Hur mår hon när hon är där?
- Vilken plats skulle kunna ha motsatt effekt på Meyra? Varför då? Det kan vara en plats som nämns i texten eller någon du känner till från ett annat sammanhang.



Stella

Ord och begrepp att diskutera

Unga i riskzonen, konstruktivt, göra skillnad, finsida och fulsida, tjära, nattvaks-ritualer, clean, choke, dräng, bokföringsbrott, psykopat.

Läsförståelse

- Vem är Stella? Vad är viktigt för henne?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Stellas person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Stella påverkats av det som hänt? Vad hade hon för relation till Jack?
- Vilket är Stellas största problem i det här kapitlet?
- Vad har du fått veta om Stellas pappa? Nämn minst tre olika saker.

Fördjupning

På ett ställe tänker Stella såhär: ”Det är nästan gulligt, hur folk kan tro att det funkar så. Att bara för att någon har skrivit ner en regel och satt upp på anslagstavlan, så kommer folk att lyda.” Vad menar hon med det, tror du?

- Vilka exempel kan du hitta i kapitlet på när det inte funkar med regler?
- Vilka exempel kan du hitta på när det funkar?
- Hur är det i verkligheten, när funkar det bra med regler och när funkar det inte bra?

– Varför är det viktigt att ha regler, som till exempel lagar, i ett samhälle?

Stella tänker mycket på Fadi. Vad har du fått veta om honom, hittills?

– Gå tillbaka och läs om sidan 86, när Fadi berättar för Stella om när det blev kaos på tunnelbanan. Vad får du veta om Fadi genom sättet han pratar på?

– Vad tror du att Fadi menade när han sa ”Det tar liksom ens liv, timme för timme.”? Vilka är de, till exempel?

– Hur någon pratar kan säga mycket om vem den personen är, eller hur den vill vara. Vilka andra exempel på det kan du hitta i det här kapitlet?

Skapa Stellas hamn! Valfri form – som en dikt eller annan text, en bild eller modell till exempel. Utgå från det som nämns i kapitlet och fyll i det som saknas med egen fantasi.



Elmer

Ord och begrepp att diskutera

Undfallande, musikskola, blåsorkester, favoritstund, folkmusik.

Läsförståelse

- Vem är Elmer? Vad är viktigt för honom?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Elmers person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Elmer påverkats av det som hänt? Vad hade han för relation till Jack?
- Vilket är Elmers största problem i det här kapitlet?

Fördjupning

Elmer var inte alls kompis med Jack, men ändå är han rädd för flera olika saker nu. Skriv en lista med dem. Är allt kopplat till dödsskjutningen eller hänger något ihop med annat?

– I Aleks kapitel säger kuratorn såhär: "Alla kan reagera på olika sätt. Och man kan reagera vid helt oväntade tillfällen. Det finns inga rätt eller fel i såna här situationer." Hur och när reagerar Elmer? Vad triggas honom?

Elmer säger väldigt lite av allt han tänker om Jack till Parham. Varför, tror du?

- Hur tror han att Parham tänker om honom?
- Vad tror du att Parham tänker?
- Tycker du att de känner varandra? Motivera ditt svar!

Den här boken heter ju *Brott*. Finns det något brott i det här kapitlet? Vilket eller vilka?



Parham

Ord och begrepp att diskutera

Orkester, go to-rörelse, värdemätare, krishantering, elevvårdsteam, sekel, protagonist, antagonist, dramaturgi, gräma sig, koncentrerat sorl.

Läsförståelse

- Vem är Parham? Vad är viktigt för honom?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Parhams person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Parham påverkats av det som hänt? Vad hade han för relation till Jack?
- Vilket är Parhams största problem i det här kapitlet?

Fördjupning

Parham och Elmer spelar i samma blåsorkester. För Parham är det nytt och han ångrar att han inte började tidigare. Vad gillar han med orkestern?

I det här kapitlet får vi veta mer om vad Parham tänker om Elmer. Jämför med Elmers kapitel (läs om det om du inte minns). Vad gillar de hos varandra? Vad snappar de upp om varandra? Hur väl stämmer det de tror att den andra tänker?

- Välj citat ur kapitlen som motiverar dina svar. Jämför och diskutera i klassen.
- Vad tror du om deras filmkväll? Skriv det kapitlet och välj ur vilket berättarperspektiv du vill skildra den, Elmers eller Parhams.

Makten i rummet: Hur förändras klassen och lärarna när Dante är med?

- Vilka specialregler finns plötsligt bara för Dante? Vad ger honom så stor makt? Hur använder han den?
- Vad upptäcker Parham om sig själv på grund av Dante?
- Parham tänker att Dante aldrig skulle klara orkestern. Hur? Skriv och jämför hans beskrivning av blåsorkestern med vad som händer i klassrummet den här lektionen.
- Skriv vad Parham skulle vilja säga till Dante om han vågade.



Dante

Ord och begrepp att diskutera

Distraktion, capice, ledarförmåga, orosanmälning, familjehemsplacering, systemet, goda förebilder, Villa Volvo vovve-folk, flexa, integritet, NK, spekulation, ghosta, radiotystnad, torpeder, lojal, dödssynd.

Läsförståelse

- Vem är Dante? Vad är viktigt för honom?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Dantes person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Dante påverkats av det som hänt? Vad hade han för relation till Jack?
- Vilket är Dantes största problem i det här kapitlet?
- Varför letar Dante efter Fadi?
- Vad tror du skulle ha hänt om Dante hade hittat Fadi?

Fördjupning

Utforska Dantes kapitel utifrån begreppet förändring. Den här övningen kan göras i text- eller samtalsform. Använd följande frågor som stöd:

- Vilka förändringar har Dante genomgått den senaste tiden?
- Hur förändras Dante under kapitlet?

- Vad vill Dante förändra?
- Vad kan Dante förändra?

Skriv fyra korta texter, på minst tre meningar vardera, om vad du tror kommer hända med Dante efter det här kapitlets slut. Använd följande rubriker:

- * Dante en timme efter att polisen har gripit honom.
- * Dante dagen efter.
- * Dante en vecka senare.
- * Dante ett år senare.

- Skriv om en av texterna, men utgå istället från hur du tror att Dante vill att det ska bli.
- Hur tror du att Dante kände sig precis innan det här kapitlet börjar?

Bläddra tillbaka och läs om i Parhams kapitel om du vill, men försök se händelserna ur Dantes perspektiv istället.

- Gör en illustration av Dante i den här situationen. Försök få fram hur han känner, och inte bara hur han ser.



Hania

Ord och begrepp att diskutera

Klicka, legendarisk, razzia, guds bästa barn, skyddsväst, exponerat, strategi, snigla sig fram, gubben i lådan, kvalificerad, lönnfack, antik, teacher's pets, batong, komradio, tankeöverföring.

Läsförståelse

- Vem är Hania? Vad är viktigt för henne?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Hantias person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Hania påverkats av det som hänt? Vad hade hon för relation till Jack?
- Vilket är Hantias största problem i det här kapitlet?
- Varför anstränger sig Hania så mycket för att verka normal?

Fördjupning

- Vilka var det största nya sakerna du fick veta i det här kapitlet? På vilka sätt förändrades din syn på till exempel Hania och Jack av det du fick veta?
- Vilka hemligheter har Hania? Skriv ner minst tre. Skriv också varför hon håller de här sakerna hemliga.
- Varför var det viktigt för Jack att ha så många regler? Varför är det fortfarande viktigt för Hania att följa hans regler, tror du?

- Vad skulle hänt om Hania berättade för polisen att det var hon som var på bilden, tror du? Varför gjorde hon inte det?
- Hur kommer Stella reagera när Hania berättar, tror du? Skriv en dagboksanteckning ur Stellas perspektiv. Försök skriva precis som du tror att hon tänker och känner kring Hania just nu, även om sånt som Stella aldrig skulle kunna säga högt.
- Hania och Stella har varit bästa vänner länge, hur märks det? Använd gärna exempel från både Hantias och Stellas kapitel.
- Hur skulle du beskriva Hantias och Stellas vänskap? Vilka styrkor och vilka svagheter har den?
- Skriv en dikt om Hantias och Stellas vänskap. Använd minst en symbol, liknelse eller metafor.
- Illustrera din dikt.



Fadi

Ord och begrepp att diskutera

Stilleben, ordning och reda, dra fördel, baxa, laglig vägg, psyka, aina, observera, dokumentera, krypterad, räkna dina dagar, lallare, i zonen, adrenalin, lurpassa, slarvsylta, twist, tjallare.

Läsförståelse

- Vem är Fadi? Vad är viktigt för honom?
- Välj ett citat ur texten som du tycker säger mycket om Fadis person eller upplevelser.
- På vilka sätt har Fadi påverkats av det som hänt? Vad hade han för relation till Jack?
- Vilket är Fadis största problem i det här kapitlet?
- Vem är mest avgörande för att lösa Fadis svåra situation? Motivera ditt svar.

Fördjupning

- Vad har Fadi förlorat när kapitlet slutar? Och vad har han vunnit?
- Vad menar Fadi med att Jack alltid kommer finnas kvar i honom, tror du?
- Fadi upplever många olika känslor. Vilka minns du? Skriv en lista, och notera vad som fått Fadi att känna just så.
- Välj en situation där Fadi har flera olika känslor samtidigt, och beskriv hur det kan komma sig. Illustrera din beskrivning.

- Vad betyder målandet för Fadi? Utgå från det du får veta i texten, men fyll på med egna tolkningar och formulera med egna ord.
- Vad betydde målandet för Fadi när han var liten?
- Vad kommer målandet betyda för Fadi i framtiden, tror du?

I det här kapitlet får vi följa Fadis perspektiv, men det händer också mycket för Stella och Hania. Välj en situation från kapitlet, och skriv om det ur Stellas eller Hantias perspektiv. Planera din text innan du börjar skriva, utifrån följande frågor:

- Varför agerar hon som hon gör?
- Vad tänker hon? Vilka känslor har hon?
- Hur kan du använda olika sinnesförmågor – syn, hörsel, lukt, smak och känsel – för att skriva fram hennes unika upplevelse?
- Fadis kapitel är ju bokens sista. Vad betyder slutet för dig?
- Vilka frågor fick du aldrig svar på? Dela frågorna med en grupp eller hela klassen. Hjälp åt att försöka besvara varandras frågor.

Efter läsningen

Boksamtal

Prata igenom er gemensamma läsupplevelse! Anteckna gärna på tavlan under tiden, så att ni kan gå tillbaka och påminna er under samtalets gång.

- Vad handlade boken om? Vilka händelser minns du extra starkt? Gör en gemensam lista, och diskutera er fram till vilka händelser som är allra viktigast.
- Vad gillade du med boken?
- Vad gillade du inte?
- Vilka känslor fick du under läsningen? Vilka känslor hade du när boken var färdigläst?
- På vilka sätt speglar *Brott* vårt samhälle idag?
- På vilka sätt speglar *Brott* inte vårt samhälle idag?
- Vem borde läsa den här boken?
- Påminner den här boken om någon annan bok som du har läst eller någon film som du har sett? På vilka sätt liknar de varandra? På vilka sätt är de olika?

Lag och rätt

- Boken heter ju *Brott*. På vilka sätt handlar den om just brott, i bemärkelsen lagbrott?
- Flera av personerna som skildras i boken har eller planerar att begå något lagbrott. Vilka exempel kan du komma på?
- Välj ett av ovanstående exempel. Varför tycker just den personen att det är okej att begå just det här brottet? Håller du med? Motivera ditt svar.
- Föreställ dig att du ska övertala personen att inte begå brottet. Vad skulle du säga? Använd minst tre olika argument.
- Alla regler är ju inte lagar, man kan till exempel tänka sig att det finns ordningsregler på Duvängsskolan. En annan typ av regler handlar om hur vi förväntas behandla andra människor. På vilka sätt handlar *Brott* om att bryta mot sådana regler? Nämn minst tre exempel.
- Välj ett av ovanstående exempel och skriv en ny text, där personen väljer att inte bryta mot någon regel. Var noga med att få fram personens tankar och känslor inför beslutet.
- Vad vet du om hur lagar stiftas? Ta reda på fakta om du är osäker.
- Brott är en påhittad berättelse. Vilka exempel kan du komma på som inte

stämmer med verkligheten? Det kan vara både detaljer och större saker. Finns det några exempel som handlar om lagar eller straff? Varför tror du att författarna har skrivit så?

– Både lagar och straff kan förändras. Finns det något som du tycker borde förändras? Utgå i första hand från exempel i texten.

Plats och trygghet

Flera av personerna i boken är rädda, men för helt olika saker. Gå igenom karaktärerna och lista deras rädslor.

- Vilka rädslor kopplade till dödsskjutningen och vilka handlar om annat?
- Vilka rädslor försvinner genom boken?
- Vilka olika platser i Duvängen har blivit laddade för de olika huvudpersonerna?

Vad får du veta om Duvängen genom att läsa tidningsartiklarna?

- Hur beskrivs området av de som bor där?
- Hur hanterar området dödsskjutningen? Vilka samhällsinstanser är med?
- Hur hanterar skolan det som hänt? Vad gör de?

Duvängen ligger i södra delarna av Stockholm, men bara i den här boken – orten finns inte på riktigt (även om den påminner om många olika ställen i Sverige). Din uppgift är skapa ett alldeles eget Duvängen – som en bild, modell eller karta. Du kan antingen skapa hela Duvängen eller fokusera på en specifik del. Utgå från det du fått veta i texten och fyll på med egen fantasi.

Läs vidare: Brottsförebyggande rådet genomför årliga nationella trygghetsundersökningar som innehåller frågor om brott, otrygghet och oro för brott, förtroende för rättsväsendet och brottsutsattas kontakter med rättsväsendet. Det finns också många nyhetsreportage som skildrar hur människor och deras vardagsmiljö påverkas av exempelvis dödsskjutningar. Sök vidare i dagstidningarnas arkiv.

Polisens varningssignaler

Elmers föräldrar vill inte att han ska gå hem själv fast det är ganska tidigt på kvällen. Aleks föräldrar vill att han ska vara hemma med sina småsysstrar och

även stanna kvar hemma efter föräldramötet. Hans mamma går in på en sida hos polisen med en lista på varningstecken för gängkriminalitet. Här hittar du en sån (<https://polisen.se/utsatt-for-brott/brott-mot-barn-och-unga/sa-rekryteras-barn-och-unga-in-i-kriminalitet/>).

- Vilka varningstecken tycker du är viktigast?
- Om man frågar Aleks mamma, vilka passar in på Aleks?
- Aleks tänker att han har fattat för länge hur det skulle sluta för Jack. Vilka varningssignaler fanns det i Jacks fall?

Vem var Jack?

Den här övningen handlar i första hand om att fördjupa sig i hur perspektivet kan påverka texten, men är också en bra förberedelse inför uppgiften att skriva Jacks kapitel.

Börja med en gemensam inventering av vad ni har fått veta om Jack under läsningen. Dela sedan in eleverna i mindre grupper, som får i uppgift att utgå från varsin karaktär – Inse, Aleks, Meyra, Stella, Elmer, Parham, Dante, Hania och Fadi, för att diskutera följande frågor. Mycket i texten är öppet så uppmuntra dem att hellre anteckna olika tolkningar än försöka enas om ett svar när de tycker olika.

- Hur tror den här personen att Jack var?
- Vad vet hen om Jack?
- Vad vet hen inte om Jack?
- Hur påverkades hen av Jack när han levde?
- Hur har hen påverkats av Jacks död?
- Vad av detta står i texten och vad är upp till läsaren att tolka in?

Låt grupperna redovisa sina slutsatser för varandra. Avrunda gärna med ett samtal om vilka nya upptäckter ni gjort om Jack, vad som händer när man byter perspektiv på något och om eller hur perspektiv kan påverka vad som är sant.

Skriv Jacks kapitel

Brott kretsar kring mordet på Jack, som berörs både i tidningsartiklarna och de olika karaktärernas kapitel. Men vi får aldrig ta del av Jacks eget perspektiv – det kapitlet återstår för dig att skriva!

– Börja med att skriva ner allt du vet om Jack. Fyll sen på listan med saker som du tror om honom. Avsluta med saker som du vill ska vara sant om Jack.

Välj en händelse med Jack som utspelar sig före mordet, antingen från boken eller från din fantasi. Det kan vara något som hänt för länge sen eller precis innan mordet. Anteckna gärna stödord innan du börjar skriva. Du kan utgå från följande frågor.

- Vad var det som hände?
- Var och vid vilken tid hände det?
- Hur mådde Jack vid det här tillfället? Vad kände och tänkte han?
- Hur förändrades Jack av den här händelsen?
- Skriv kapitlet! Försök att inte fastna i att tänka, utan försök komma igång och skriva direkt. Titta på dina anteckningar om du fastnar.

- Läs igenom kapitlet och notera saker som kan förbättras.
- Skriv om kapitlet.
- Låt någon annan läsa ditt kapitel och be hen berätta om sin läsupplevelse.
 - * Vad fick hen veta om Jack?
 - * Vad skulle hen vilja veta mer om?
 - * Var det något som var otydligt?

- Skriv om kapitlet igen. Du behöver inte ändra allt som du fått kommentarer om, välj bara det som du håller med om.



Koppling till läroplanen

Denna lärarhandling är framtagen för att stötta följande urval av centralt innehåll i läroplanen för årskurs 7–9.

Svenska

Läsa och skriva

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syfte, avsändare och sammanhang. Att urskilja innehåll som kan vara direkt uttalat eller indirekt uttryckt i texten.
- Sammanfattning av texter.
- Analys av texter med koppling till upphovsperson, tid och andra texter samt utifrån egna erfarenheter, olika livsfrågor och omvärldsfrågor.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Disposition och redigering av texter med hjälp av digitala verktyg. Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.
- Språkliga strukturer och normer. Stavning, meningsbyggnad, styckesindelning och olika typer av textbindning. Ordklasser och satsdelar.
- Språkliga handböcker och digitala verktyg för ordförståelse, språkriktighet och variation.

Tala, lyssna och samtala

- Olika former av samtal. Att delta aktivt, uttrycka känslor, tankar och kunskaper, lyssna, ställa frågor och föra resonemang, samt formulera och bemöta argument.
- Att leda ett samtal och sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte, mottagare och sammanhang. Talmanus och olika verktyg för att planera och genomföra muntliga presentationer, såväl med som utan digital teknik.

Texter

- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden

och övriga världen. Epik, lyrik och dramatik. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

– Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i berättande och poetiska texter. Bildspråk, gestaltningar, parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.

– Några skönlitterära genrer och hur de stilistiskt och innehållsligt skiljer sig ifrån varandra.

– Några skönlitterärt betydelsefulla författare och deras verk samt de historiska och kulturella sammanhang som verken har tillkommit i.

Språkbruk

– Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.

– Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande.

Informationssökning och källkritik

– Informationssökning på bibliotek och på internet, i böcker och massmedier samt genom intervjuer.

– Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Bild

Bildframställning

– Två- och tredimensionellt bildarbete.

– Presentationer av eget bildskapande från idé och process till slutgiltigt resultat.

Tekniker, verktyg och material

– Former, färger och bildkompositioner samt deras betydelsebärande egenskaper och hur dessa kan användas i bildskapande arbete.

– Verktyg och material för två- och tredimensionellt bildarbete. Hur dessa verktyg och material kan användas för bestämda syften.

Bildanalys

– Samtida konst- och dokumentärbilder samt konst och arkitektur från olika

tider och kulturer. Hur bilderna och verken är utformade och vilka budskap de förmedlar.

- Mediebilders utformning och påverkan och hur dessa bilder kan tolkas och kritiskt granskas.
- Hur bilder kan kopplas till egna erfarenheter och företeelser i elevernas visuella kulturer. Ord och begrepp för att kunna läsa, skriva och samtala om bilders innehåll, uttryck och funktioner.

Samhällskunskap

Individer och gemenskaper

- Människors identiteter, ekonomiska resurser och möjligheter i samhället och hur dessa kan påverkas av bland annat socioekonomisk bakgrund, kön, ålder och etnicitet. Begreppen makt, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet.
- Svenska välfärdsstrukturer och hur de fungerar, till exempel sjukvårdssystemet och arbetslöshetsförsäkringen.

Samhällsresurser och fördelning

- Hur hushållens, företagens, bankernas och det offentligas ekonomi hänger samman. Orsaker till förändringar i samhällsekonomin och vilka effekter de kan få.
- Orsaker till och konsekvenser av en ojämlik fördelning av inkomster och förmögenheter mellan människor i Sverige och i olika delar av världen.

Beslutsfattande och politiska idéer

- Vad begreppen demokrati och diktatur, monarki och republik samt parlamentarism och presidentstyre innebär. Exempel på hur dessa olika stats- och styrelseskick kan fungera.
- Sveriges politiska system med Europeiska unionen, riksdag, regering, Sveriges tinget, regioner och kommuner. Sveriges grundlagar.
- Var olika beslut fattas och exempel på hur besluten påverkar individer, grupper och samhället i stort. Individers och gruppers möjligheter att påverka den demokratiska processen.

Rättigheter och rättsskipning

- Friheter, rättigheter och skyldigheter i demokratiska samhällen. Dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter, till exempel gränsen mellan yttrandefrihet och kränkningar i sociala medier.

– Rättssystemet i Sverige och principer för rättssäkerhet. Möjliga orsaker till och konsekvenser av olika typer av kriminalitet, till exempel korruption, våldsbrott, sexualbrott och hedersrelaterat våld och förtryck. Kriminalvårdens uppgifter.

Granskning av samhällsfrågor

– Lokala, nationella och globala samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.